

УДК 378

ДОМАНЧУК Дар'я Сергіївна,аспірантка кафедри педагогіки, психології й
освітнього менеджменту,
Херсонський державний університет,
e-mail: fapis@ukr.net**СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Статтю присвячено проблемам соціалізації, що не потрапляли у перелік питань, які мали пріоритетний характер у вітчизняній державній та громадській практиці. У результаті студіювання проблеми бачимо, що процес соціалізації особистості стає предметом дослідження широкого кола гуманітарних і соціальних наук, що сприяє усвідомленню цього процесу як багаторівневого та багатоаспектного. Крім того, процес соціалізації стає предметом педагогічного дослідження його структури, форм і методів.

Ключові слова: соціалізація; студентська молодь; соціальні та гуманітарні науки; агенти соціалізації; освітній простір.

Дослідження процесу соціалізації молоді в сучасному суспільстві стає затребуваною та актуальною проблемою, яка привертає увагу не лише науковців, а й практиків різного рівня - від політиків до викладачів і батьків. Це пов'язано з тим, що з'являються нові й радикально змінюються традиційні канали соціалізації підростаючих поколінь у сучасному перехідному суспільстві. Соціалізація - процес включення особистості у сферу соціальних відносин в якості суб'єкта цих відносин. Мета соціалізації – формування соціально активної особистості, дії якої регулюється соціальними нормами і суспільними інтересами. Таким чином, цей процес забезпечує міцність, збереження суспільства і передачу його культури між поколіннями.

Дослідженням соціалізації займалися Б. Ананьєв, В. Барулін, Л. Виготський, Е. Дюркгейм, І. Кон, Л. Леонт'єв, А. Мудрик, Л. Подоляк, Т. Парсонс, С. Рубінштейн, П. Сорокін. Різні аспекти соціалізації студентів у виховному просторі вищого навчального закладу вивчають М. Алексєєва-Вовк, Т. Бондаренко, Я. Довгополова, Н. Грищенко, О. Севаст'янова, О. Янішевська та ін.; соціально-педагогічні умови студентського самоврядування, виховної роботи в гуртожитках, студентських волонтерських груп тощо – Т. Лях, Л. Міщенко, К. Потопа, Є. Фаворов, Л. Шеїна; ЗМІ, телебачення, мультимедіа як засоби соціалізації студентів – І. Курліщук, Т. Пушкарьова, Я. Шведова. Проблеми розвитку соціальності студентів мистецьких спеціальностей засобами хореографії – О. Хендрик та формування культури материнства жіночої молоді в соціально-педагогічному середовищі ВНЗ – Н. Максимовська [6].

Однак, проблема визначення соціалізації студентської молоді, яка здобуває освіту у класичних вищих навчальних закладах, через участь у роботі органів студентського самоврядування досліджується недостатньо активно. Тому дослідження та висвітлення поняття соціалізації студентської молоді у наукових працях соціально-гуманітарно-педагогічного спрямування видається актуальним. Економічні та політичні аспекти функціонування країни довгий час потребували першочергової уваги з боку держави з огляду на трансформацію суспільних відносин в Україні. За таких умов проблеми соціалізації не потрапляли у перелік питань, які мали пріоритетний характер у вітчизняній державній та громадській практиці.

Не стали винятком і питання удосконалення особистості, її творчого розвитку, активного залучення до соціального буття – ці питання пов'язані з процесом соціалізації студентської молоді. Однак за чверть століття від здобуття Україною незалежності народилися і намагаються влитися у соціум покоління молодих людей, які зазнають соціальних потрясінь разом з державою, котра так складно утверджує демократичні цінності і намагається довести світові свою аутентичну європейськість. До класичних університетів прийшла нова генерація молоді, яка відчуває себе справжнім творцем історії країни, а, за великим рахунком, так воно і є. Тому процес соціалізації студентської молоді надзвичайно складний і суперечливий, а питання тлумачення цього поняття у різних галузях соціально-гуманітарного знання не втрачає своєї актуальності. Особливий як науковий, так і

практичний інтерес цей процес становить в межах окремої соціальної організації – певного вищого навчального закладу, який, маючи власне специфічне інституціональне середовище, впливає на його перебіг, створюючи свої унікальні умови. Безперечним є те, що інституціональна субкультура класичного ВНЗ, специфіка його соціально-психолого-педагогічного мікроклімату впливають на процес соціалізації студентства. Пріоритетний вплив на це явище здійснює і освітній простір ВНЗ у всій сукупності власних складових. Вагому роль у соціалізації студентської молоді має також і практика самоорганізаційної діяльності студентської спільноти тощо. Відтак важливим є те, як мислить, усвідомлює та, зрештою, розуміє саме поняття соціалізація і весь колектив ВНЗ.

Термін «соціалізація» походить від латинського слова «socialis» – суспільний, саме від нього походить багато інших наукових термінів, політичні гасла та політичні цілі розуміння соціалізації як «усуспільнення». Дослідження конкретно-історичної ситуації соціалізації, коли людина набуває навичок та вмій жити у суспільстві, що не дається від народження, доводить, що термін «усуспільнення» не повною мірою відбиває той процес, коли особа навчається у інших та у суспільства бути активним членом соціуму. Поняття «соціалізація» як науковий термін вперше було використане у 1828 році в «Oxford Dictionary of the English Language» (Оксфордський словник англійської мови) і означає «to make fit for living in society» – зробити спробу для життя в суспільстві [11]. Поняття «соціалізація» має комплексний характер і розглядається у філософії, соціології, психології, педагогіці та в інших царинах наукового знання.

Поняття «соціалізація» з'явилося наприкінці ХІХ ст. в американській та французькій соціології, зокрема, в роботах американського соціолога Ф. Гіддінгса, який уперше ввів поняття «соціалізація» в 1887 р. у праці «Теорія соціалізації» і вжив його у значенні, близькому до сучасного, – «розвиток соціальної природи або характеру індивіда, підготовка людського матеріалу до соціального життя» [8], – та французького соціолога Г. Тарда [8; 10].

За Г. Тардом, соціалізація – це основний процес взаємодії свідомості окремої людини з існуючими віруваннями, переконаннями, розуміннями бажань і намірів, які породжені суспільством. Учений зауважував, що головним механізмом соціалізації (входження людини у суспільство) є наслідування, що регулюється суспільством через систему освіти (навчання і виховання), сім'ю, громадську думку й інші соціальні інститути.

Г. Тард у соціалізації вбачав не лише стабілізувальний суспільний механізм, але і можливості забезпечення розвитку суспільства. У зарубіжних соціальних науках склалися як соціологічний, так і соціально-психологічний підходи до дослідження проблем соціалізації. Соціологічний підхід до проблем соціалізації полягає у вивченні зумовленості цього процесу громадськими структурами, у той час, як представники соціально-психологічного набагато більше уваги приділяють емпіричному спостереженню за умовами та обставинами середовища соціалізації. Соціологічний підхід до вивчення зазначеної проблеми представлений у вигляді тривимірного простору (мега-, макро- і мікрорівень), який розглядає суспільство як соціальну систему і цілісний організм. Мегарівень характеризується вивченням самовідтворення й розвитку суспільної системи як соціальної структури. Макрорівень ґрунтується на вивченні суб'єкт-об'єктних відносин певного соціального середовища, що стає предметом дослідження таких наукових напрямів, як соціологія освіти, політики, сім'ї, релігії тощо, мікрорівень – особистісного становлення та розвитку індивіда, що стає предметом дослідження соціології особистості.

Один із відомих нині напрямів соціологічних досліджень – структурно-функціональний, основоположниками якого є Т. Парсонс і Р. Мертон. Вони трактують процес соціалізації як засвоєння особистістю певних нормативних структур, символів культури, знань, що сприяє процесу її адаптації до соціального середовища і стає підґрунтям «поведінкової впевненості». Іншими фундаторами соціологічної теорії соціалізації є Пітер Бергер і Томас Лукман, на думку яких відбувається неперервний діалектичний процес розгортання суспільства в трьох взаємопов'язаних напрямках: екстерналізації, об'єктивації, інтерналізації. Екстерналізація трактується як реалізація діяльності щодо проєкцій суб'єктивних індивідуальних значень людства на реальний світ у процесі його перетворення; об'єктивація – усвідомлення навколишньої дійсності як об'єктивно даної; інтерналізація – сприйняття та усвідомлення об'єктивної реальності як суб'єктивно значущої. Соціалізацію визначають як

онтогенетичний процес, за допомогою якого людина стає членом суспільства, тобто як процес послідовного і всебічного входження в об'єктивний світ або в окрему його частину. Цей процес має дві фази: первинну, на якій індивід стає членом суспільства; вторинну, на якій він може входити в нові сектори об'єктивного світу. Перша фаза характеризується ідентифікацією дитини зі значущими іншими в процесі привласнення їхніх ролей та настанов. Вона завершується тоді, коли свідомість індивіда привласнює поняття узагальненого іншого і все, що його супроводжує. Вторинна фаза полягає у конструюванні індивідом соціальних реальностей як психологічних механізмів розгортання цього процесу.

З позицій західної філософії соціалізація усвідомлюється як поняття про взаємовідносини людини і суспільства, в результаті яких, з одного боку, відбувається розвиток особистої. Українська дослідниця Н.М. Лавриченко аналізує філософські та інші концепції як метатеоретичне підґрунтя для її педагогічного осмислення. Вона докладно розглянула проблеми філософського трактування соціалізації, якому присвячена ціла низка питань багатьох наукових шкіл і напрямів, наприклад, таких, як персоналізму, неотомізму, екзистенціалізму та його християнської похідної, прагматизму та неопрагматизму, гуманізму і неогуманізму [2].

Французький мислитель П'єр Тейяр де Шарден розглядає соціалізацію разом із персоналізацією. Він визначає персоналізацію як етап виникнення і вдосконалення особистості, яка вважає себе частиною організованого цілого, а соціалізацію – як сферу, в якій окремі свідомості і самостійності об'єднуються, підкреслюючи глибину та непередбачуваність свого «Его». На думку дослідника, людство віднайде шляхи своєї гуманізації завдяки новим формам контакту і співробітництва. Нині пошук шляхів осмислення соціалізації спрямований на виявлення взаємовідносин категорій «суб'єкт – об'єкт» (суспільство – це суб'єкт впливу, а людина — його об'єкт) та «суб'єкт – суб'єкт» (суспільство і людина – суб'єкти впливу). Основоположниками першого підходу є французький вчений Еміль Дюркгейм та американський – Талкот Парсонс, другого – американські вчені Чарльз Кулі і Джордж Гербарт Мід. Згідно з першим підходом, соціалізація трактується, як процес адаптації людини до суспільства, яке її формує відповідно до культурних надбань, другим – як розвиток і самозміна людини в процесі засвоєння і відтворення культури.

Однак на думку Л. Кольберга, надмірна соціалізація неодмінно призведе до втрати особистістю своєї унікальності. Він запропонував розглядати моральне виховання як стимулюючу систему постійного зростання людини (етапи морального зростання), протиставляючи її рольовій теорії, що робить наголос на підпорядкуванні особистості нормам, які в процесі інтеріоризації стають елементом свідомості. Серед філософських підходів, які актуалізували цю проблему, можна виокремити екзистенціалізм (Ж.-П. Сартр, К. Ясперс), де соціалізація зводиться до соціальних ролей, що протистоять сутності людини; концепцію «масової людини» Х. Ортеги-і-Гассета, що розкриває соціально-психологічний тип людини натовпу; Франкфуртську філософську школу (Г. Маркузе, Е. Фромм, Ю. Хабермас), що досліджує співвідношення загальнолюдського, соціального та індивідуального.

У роботах філософів радянського періоду проблема соціалізації, як відносно самостійна, розглядається теоретиками з 60-х років ХХ ст. в контексті абсолютизації історико-матеріалістичної концепції розвитку суспільства і людини, сутність якої визначалась як сукупність усіх суспільних відносин, а її зміст визначався виключно соціальним середовищем. Починаючи з 80-х років, поняття „соціалізація” у науковій літературі використовувалося не лише в межах критики зарубіжних (буржуазних) підходів і концепцій, але й задля визначення певної сфери соціальної реальності. Дослідження цього періоду присвячені розгляду процесу соціалізації, його змістовним компонентам, періодизації тощо [1]. Сучасні українські філософи вирішують проблему соціалізації шляхом вивчення діалогів у вигляді відношень: «я – я»:

– внутрішній діалог як умова формування самосвідомості та самооцінки; «я – ти» – сфера формування морального почуття, почуття любові, ненависті, дружби; «я – ми» – сфера виховання національної свідомості, класового почуття, почуття гуртової солідарності; «я – людство» – умова усвідомлення своєї приналежності до людського роду, джерело філософсько-історичних, футурологічних рефлексій; «я – друга природа»;

– сфера оцінювання світу речей, створених людиною, можливість стати «мірилом всіх речей»; «я – природа» – сфера прояву найрізноманітніших інтересів – від прагматичного до естетичного, формування екологічної свідомості, різних філософських концепцій; «я – універсум» – сфера формування світогляду, релігійних і філософських вчень, міркувань щодо сенсу життя і смерті [1].

Усвідомлення соціалізації як явища суспільного життя зумовило виокремлення суджень і висновків, на тлі яких відбувається дія суспільних норм, цінностей і значень у межах феномену культури, або в межах культурологічного підходу. Соціалізація особистості, з культурологічного погляду, здійснюється шляхом її привчання до соціальних ролей і нормативної поведінки, засвоєння нею позитивних мотивацій і прийнятих у суспільстві значень. Крім того, культурологічний контекст соціалізації розглядається в площині соціального статусу, знаковими носіями якого можуть бути різні чинники: родинні стосунки, освіта, етнічне або соціальне походження, багатство, особисті досягнення у мистецтві, життєвому досвіді, науці тощо. Культурними агентами соціалізації можуть бути національні системи освіти та виховання, суспільні інституції (сім'я, школа, трудовий колектив, неформальні групи, спільноти різного рівня та характеру), окремі люди [2]. Провідним показником особистісної культури сьогодення є рівень загальної і професійної освіченості. Ті й інші оформлені залежно від характеру цілей, який добивається особистість. Культура особистості розглядається як сукупність соціальних норм і цінностей, практичної діяльності. Діяльність розуміється як взаємодія людини з навколишньою природою з метою реалізації своїх потреб та інтересів. Наступний підхід позначається як нормативний. Його сутність полягає у виділенні сукупності найважливіших рис ідеальної особистості, до досягнення яких слід прагнути. Такими нормативними елементами структури особистості є світогляд, духовне багатство, моральність. Такі нормативні структури мали «особистості комуністичного типу», «всесібно розвинені особистості» та ін. Проте такі підходи малоприматні для реальної виховної роботи.

У соціальній психології соціалізація тлумачиться як процес засвоєння індивідом зразків поведінки, психологічних механізмів соціальних норм і цінностей, необхідних для успішного функціонування індивіда в даному суспільстві.

З позиції соціальної психології процес становлення і розвитку особистості є сутністю соціалізації і розглядається в контексті взаємовідносин категорій суб'єкта і об'єкта. Тобто, з одного боку, індивід засвоює соціальний досвід суспільства, а з іншого – стає активним агентом розвитку цього самого суспільства. Соціалізація розгортається у трьох взаємопов'язаних сферах – діяльності, спілкуванні, самосвідомості, характерною особливістю яких є відтворення соціальних зв'язків особистості із зовнішнім світом. У сфері діяльності особистості відбувається зміна фаз поетапного поступального розгортання системи соціальної життєдіяльності на фоні провідного виду. У сфері спілкування – розширення та примноження кількості і змісту контактів з іншими людьми. У сфері самосвідомості відбувається сприйняття і розуміння особистістю самої себе як певної цілісності, визначення власної ідентичності. Структурними елементами цієї сфери можуть бути, наприклад, пізнавальний (знання себе), емоційний (оцінка себе), поведінковий (ставлення до себе).

Питання соціалізації молоді активно розглядають і політологи. Адже саме в ході політичної соціалізації відбувається взаємодія індивіда з політичним середовищем, внаслідок якої особистість набуває або втрачає певні соціальні властивості, які характеризують її як «людину політичну». Беручи участь у політичному процесі, студент прагне реалізувати свої інтереси, які він співставляє з інтересами певної групи (нації, етносу, соціальної верстви, партії, релігійної групи та ін.), при цьому опираючись на певні суспільні норми, правила поведінки, культурні цінності, традиції даного суспільства, що спрямовують активність особи в соціально визначеному напрямку. При цьому суспільство виступає як «навчальна система», а сам процес «навчання» – є соціалізацією.

Отже, політичну соціалізацію можна визначити наступним чином – це процес засвоєння притаманних даному суспільству політичних цінностей, настанов, переконань, моделей поведінки, що відбувається протягом становлення та еволюції студентста як члена

політичної спільноти і спрямований на забезпечення його свідомої участі в політичному житті суспільства. Опираючись на загальносоціологічну теорію соціалізації, науковці опрацювали теорію політичної соціалізації, яка враховує специфіку політичної сфери. Серед них найбільш відомими є:

1. Ролева теорія трактує процес політичної соціалізації як виконання певних політичних ролей, засвоєння “правил гри” у відносинах з владними інституціями, які набуваються в ході тренування індивіда (Р. Ліптон, Т. Парсонс);

2. Бігейвіористська теорія пов’язує процес політичної соціалізації зі становленням індивідуальної політичної свідомості на основі цінностей та емоції, або успадкованих (В. Скінер), або соціально набутих (А. Маслоу, Р. Уолтерс, Р. Лейн);

3. Психоаналітична теорія розглядає політичну соціалізацію на основі аналізу підсвідомих та ірраціональних мотивів політичної поведінки особи (Е. Еріксон, Е. Фромм) [4].

Поняття соціалізації сьогодні глибоко увійшло в педагогічну науку, де воно розуміється так: «соціалізація є процесом і результатом засвоєння і подальшого активного відтворення індивідом соціального досвіду. У процесі спільної діяльності і спілкування формується його соціальність – культура мислення і культура почуттів, культура духовного життя і культура поведінки» [5]. Період навчання у вищих навчальних закладах – важливий період соціалізації людини. Соціалізація – процес формування особистості в певних соціальних умовах, процес засвоєння соціального досвіду, у процесі якого людина перетворює його у власні цінності, вибірково вводить у свою систему поведінки норми та шаблони, узвичаєні в певній групі та суспільстві. У студентському віці діють усі механізми соціалізації: засвоєння соціальної ролі студента, підготовка до оволодіння соціальною роллю (фахівця-професіонала), механізми наслідування та механізми соціального впливу з боку викладачів та студентської групи. Явища конформізму також можливі в студентському середовищі. Для студентського віку характерне також прагнення самостійно й активно обирати життєвий стиль та ідеал, що відповідає умовам соціалізації, згідно з якими, індивід має відігравати активну роль. Процеси й результати соціалізації мають внутрішньо суперечливий характер, тому що в ідеалі соціалізована людина має відповідати соціальним вимогам і водночас протистояти негативним тенденціям у розвитку суспільства, життєвим обставинам, які гальмують розвиток її індивідуальності. Зокрема, нерідко трапляються люди настільки соціалізовані, фактично розчинені в соціумі, що виявляються не готовими і не спроможними до особистої участі в утвердженні життєвих принципів.

Соціальна робота, у свою чергу, передбачає покращання соціальних умов людського життя. Соціалізація, на думку А. Капської, це процес послідовного входження індивіда в соціальне середовище, який супроводжується засвоєнням і відтворенням культури суспільства внаслідок взаємодії людини зі стихійними та цілеспрямовано створюваними умовами життя на всіх її вікових етапах [7]. До соціально-педагогічних механізмів соціалізації вчена відносить: традиційний механізм соціалізації, пов’язаний із засвоєнням дитиною норм, норм, еталонів поведінки, поглядів, стереотипів, характерних для її сім’ї і найближчого оточення, що засвоюються на неусвідомленому чи підсвідомому рівні за допомогою некритичного сприйняття панівних домінант. Інституціональний механізм соціалізації функціонує у процесі взаємодії людини з інститутами суспільства та різними організаціями, які спеціально створені для її соціалізації й опосередковано реалізують виховні функції, паралельно зі своїми іншими функціями. Не менш значущим для студентського періоду є міжособистісний механізм соціалізації як взаємодія людини із суб’єктивно значущими для неї іншими людьми. Основу цього механізму соціалізації складає психологічний акт міжособистісного перенесення певного соціального досвіду від однолітків, батьків, знайомих, які є носіями певних субкультур, незалежно від того, чи то позитивний, чи то негативний досвід. Унікальне поєднання в кожному окремому випадку різноманітних механізмів соціалізації стосовно процесу становлення кожної окремої особи зумовлює той чи інший вектор засвоєння та впровадження власної соціальної позиції. Становлення особистості як суспільної істоти, під час якого складаються різноманітні зв’язки особистості із суспільством, засвоюються орієнтації, цінності, норми, відбувається розвиток особистісних властивостей, формується активність і цілісність особистості, набувається соціальний досвід,

що нагромаджений людством за весь період розвитку, М. Лукашевич розглядає як процес її соціалізації [3].

Висновки. Таким чином, процес соціалізації особистості стає предметом дослідження широкого кола гуманітарних і соціальних наук, кожна з яких розкриває свої специфічні механізми, що сприяють усвідомленню цього процесу як багаторівневого та багатоаспектного. Крім того, процес соціалізації стає предметом педагогічного дослідження його структури, форм і методів. Перспективним видається подальша розробка теорії соціалізації для розуміння її механізмів у роботі зі студентами вищих класичних навчальних закладів через діяльність органів студентського самоврядування.

Список використаної літератури

1. Власенко Ф.П. Особливості соціалізації індивіда в умовах інформаційного суспільства (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / Ф.П. Власенко; Національний університет ім. Т.Г. Шевченка. – Київ, 2008. – 14 с.
2. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы / Н.М. Лавриченко. – Київ: ВІРА ІНСАЙТ, 2000. – 444 с.
3. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика): навч. посіб. / М.П. Лукашевич, Т.В. Семігіна. – Київ: ІПК ДСЗУ, 2007. – 341 с.
4. Людина і політика. Політична соціалізація особи // Гетьманчук М.П. Політологія [Електронний ресурс] // Бібліотека українських підручників. – Режим доступу: http://libfree.com/154322427_politologiyalyudina_politika.html
5. Мойсеюк Н.Є. *Педагогіка*: навчальний посібник / Н. Є. Мойсеюк. – 5-те вид., доп. і перероб. – Київ: [б. в.], 2007. – 656 с.
6. Рижанова А.О. Сучасна соціалізація студентської молоді в позанавчальній діяльності / А.О. Рижанова // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2009. – № 4. – С. 27–34.
7. Соціальна педагогіка: підручник / за ред. А. Капської. – Київ: Центр навчальної літератури, 2007. – 656 с.
8. Тард Г. Социальные этюды / Г. Тард. – СПб., 1902. – С. VI–XI. Режим доступу: <http://www.padabum.net/d.php?id=78002>
9. Giddings F. The Theory of Socialization. – N.Y., 1897. Режим доступу <http://onlinebooks.library.upenn.edu/webbin/book/lookupname?key=Giddings%2C%20Franklin%20Henry%2C%201855-1931>.
10. Sveshnikova N.O., Solovyova M.A. Psychological Aspects of Civil Socialization Journal collection of scientific works of krasec section «The humanities». Psycholog. – 2012. – № 2 (20). – P. 139–145.
11. Webster's 1828 American Dictionary of the English Language Paperback – May 18, 2010. – Режим доступу <https://www.amazon.com/Websters-American-Dictionary-English-Language/dp/1434103013>.

References

1. Vlasenko, F.P. (2008). Features of socialization of the individual in the information society (social-philosophical analysis). (Ph.D Dissertation). Thesis. Kyiv, National University. Shevchenko. (in Ukr.).
2. Lavrychenko, N.M. (2000). *Pedagogy socialization: European outline*. Kyiv: FAITH insight. (in Ukr.).
3. Lukashevych, M.P., Semigina, T.V. (2007). *Social work (theory and practice): teach. guidances*. Kyiv. (in Ukr.).
4. *Man and politics, political socialization, Politics*. In Hetmanchuk M.P. Politology. Retrieved from http://libfree.com/154322427_politologiyalyudina_politika.html
5. Moiseiuk, N.Ye. (2007). *Pedagogy: Textbook*. 5th ed., ext. and revised. Kyiv. (in Ukr.).
6. Ryzhanova, A.O. (2009). Modern socialization of students in extra-curricular activities. *Social pedagogy: theory and practice*, 4, 27–34. (in Ukr.).
7. *Social pedagogy: textbook* (2007). In A. Kapska (Ed.). Kyiv: Center of educational literature. (in Ukr.).
8. Tard H. (1902). *Social studies*. St. Petersburg, VI-XI. Retrieved from: <http://www.padabum.net/d.php?id=78002>
9. Giddings, F. (1897). The Theory of Socialization. N.Y., 1897. Retrieved from <http://onlinebooks.library.upenn.edu/webbin/book/lookupname?key=Giddings%2C%20Franklin%20Henry%2C%201855-1931>.
10. Sveshnikova, N.O., Solovyova, M. A. (2012). Psychological Aspects of Civil Socialization. Journal collection of scientific works of krasec section «The humanities». *Psycholog*, 2(20), 139-145.
11. *Webster's 1828 American Dictionary of the English Language Paperback*. May 18, 2010. Retrieved from <https://www.amazon.com/Websters-American-Dictionary-English-Language/dp/1434103013>.

DOMANCHUK Daria,

Graduate Student of the Department of Pedagogy,
Psychology and Educational Management,
Kherson State University, e-mail: fapis@ukr.net

SOCIALIZATION OF STUDENTS: A THEORETICAL ASPECT

Abstract. Socialization problems have not been included in the list of issues that have priority in the national government and public practice. A new generation of young people, who feel themselves as a real creator of the country's history, has come to traditional universities. Thus, the process of students'

socialization is extremely complex and contradictory, and the problems of interpretation of this concept in various fields of social and humanitarian and pedagogical knowledge have not lost its actuality. The practice of self-organizing activity of student's community also plays an important role in the socialization of students.

The purpose of the article is to study and interpret the concept of socialization of students in scientific works of social, humanitarian and educational orientation.

The scientific novelty of the the reseach is an attempt to analyze and interpret the concept of "socialization of students" in scientific works of social, humanitarian and educational orientation.

The main results of the research. The author analyzes the definition of socialization given by Ukrainian scientists, and the history of the concept origin is described. It is noted that the term "socialization" is of a complex nature and is considered in philosophy, sociology, psychology, pedagogy and other fields of scientific knowledge. It is stated that the student's age includes all mechanisms of socialization: mastering a social role by a student, training for mastering a social role (of a specialist), the mechanisms of inheritance and mechanisms of the social impact of the teacher on student groups. It is typical for a student at his age to strive for actively choosing his own ideal and lifestyle that meets the conditions of socialization, according to which the individual can play an active role.

The conclusions show that the process of socialization is the subject of study of a wide range of humanitarian and social sciences, each of which reveals its specific mechanisms that contribute to the understanding of this process as a multilevel and multidimensional one. In addition, the process of socialization is the subject of educational study, its structure, forms and methods. Further development of the theory of socialization for the understanding of the mechanisms at work with students of higher classical education through the activities of the student's self-government seems promising.

Key words: *socialization; students; social and humanitarian sciences; agents of socialization; educational space.*

*Одержано редакцією 09.03.2017
Прийнято до публікації 15.03.2017*